

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ผู้บัญชาการ และฝ่ายข้อมูลและยุทธศาสตร์

การจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ระบบบัญชาการเหตุการณ์และศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรค

Public Health Emergency Management, Incidence Command System and Emergency Operations Center, Department of Disease Control. (PHEM, ICS & EOC)

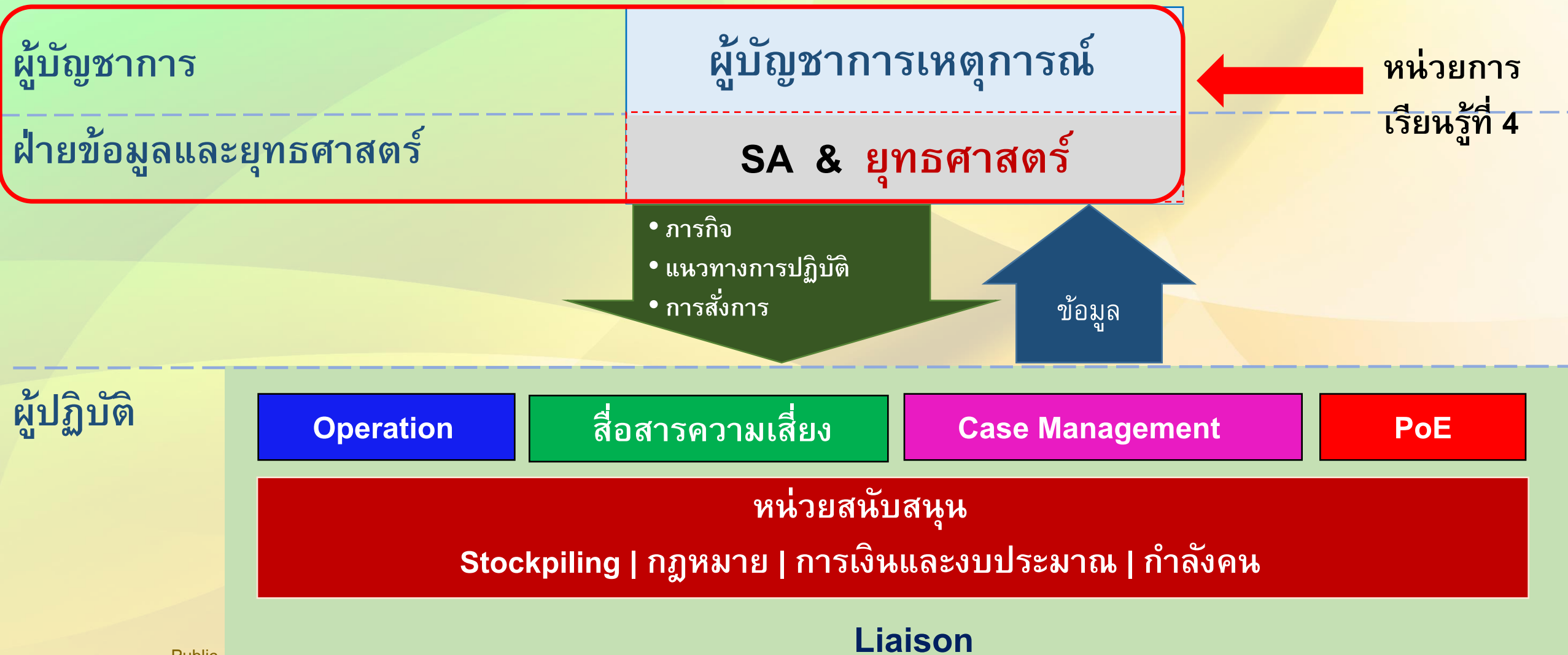

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายบทบาทหน้าที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์และการบัญชาการเหตุการณ์ได้
2. อธิบายบทบาทหน้าที่กลุ่มภารกิจตระหนักรู้สถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team, SAT) ได้
3. อธิบายบทบาทหน้าที่กลุ่มภารกิจยุทธศาสตร์ได้

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ กรมควบคุมโรค

ผู้ปฏิบัติ

การบัญชาการเหตุการณ์

1. ระบบบัญชาการเหตุการณ์ของกรมควบคุมโรค
2. การแต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์
3. บทบาทหน้าที่ของผู้บัญชาการเหตุการณ์
4. การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management by objectives: MBO)
5. สิ่ง que ผู้บัญชาการเหตุการณ์ต้องคำนึงถึงในการจัดการสาธารณสุข (4C)

การแต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์

- โดยทั่วไป ผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กรจะเป็นแต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์ นั่นคือ
 - ระดับกรมฯ – อธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์
 - ระดับ สคร. – ผู้อำนวยการ สคร. เป็นผู้แต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์
- ผู้บัญชาการเหตุการณ์มีหน้าที่ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา

บทบาทหน้าที่ของผู้บัญชาการเหตุการณ์

- กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์
- ติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์
- จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (Incident Action Plan: IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน
- ติดตาม ประเมิน และแก้ไขปัญหา การดำเนินงานในส่วนต่างๆ ของระบบบัญชาการเหตุการณ์
- บริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ของระบบบัญชาการเหตุการณ์สำหรับการตอบโต้เหตุการณ์
- ประสานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกองค์กร
- ตัดสินใจ ยกระดับ – ลดระดับ ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินฯ (Emergency Operation Center:EOC) และสั่งการหน่วยย่อยในระบบบัญชาการเหตุการณ์
- เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์

1. ทำความเข้าใจนโยบายและแนวทางของหน่วยงาน (Understand agency policy and direction)

2. ประเมินสถานการณ์ (Assess Incident Situation)

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการกับเหตุการณ์ (Establish Incident Objectives)

4. เลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่กำหนด
(Select appropriate strategy or strategies to achieve objectives)

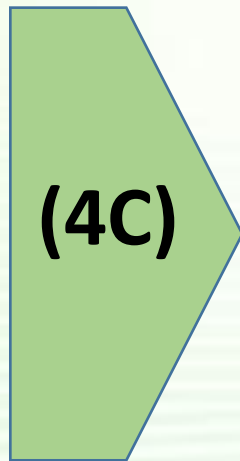
5. ดำเนินการตามกลยุทธ์ (Perform tactical direction)

6. กำกับ ติดตามการดำเนินการตามกลยุทธ์

สิ่งที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์ต้องคำนึงถึงในการจัดการสาธารณสุข

- การสื่อสาร (**C**ommunication)
- การควบคุมสถานการณ์ (**C**ontrol)
- การบัญชาการ (**C**ommand)
- การประสานงาน (**C**oordination)

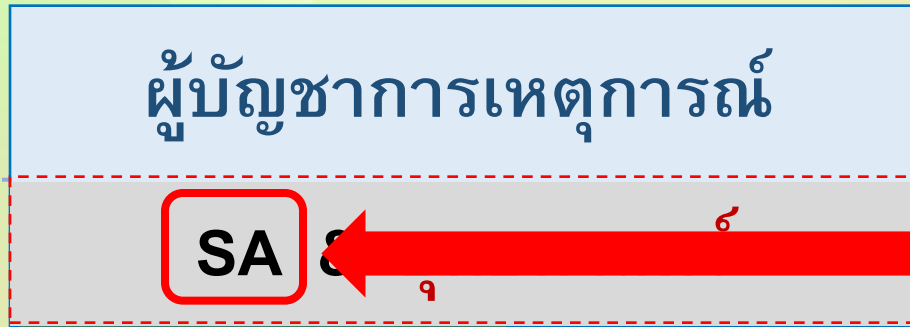
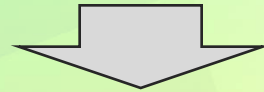
ระบบบัญชาการเหตุการณ์ กรมควบคุมโรค

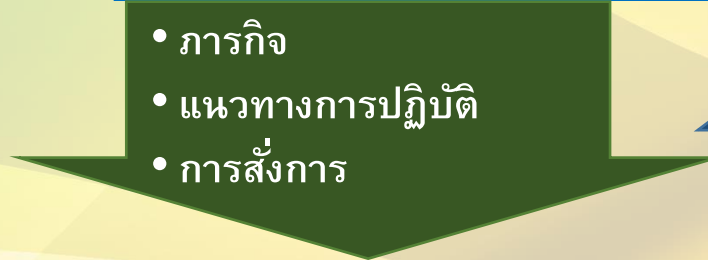
ผู้บัญชาการ

ฝ่ายข้อมูลและยุทธศาสตร์

ผู้ปฏิบัติ

กลุ่มภารกิจ
ตระหนักรู้
สถานการณ์
สาธารณสุข

Operation

สื่อสารความเสี่ยง

Case Management

PoE

หน่วยสนับสนุน
Stockpiling | กฎหมาย | การเงินและงบประมาณ | กำลังคน

Liaison

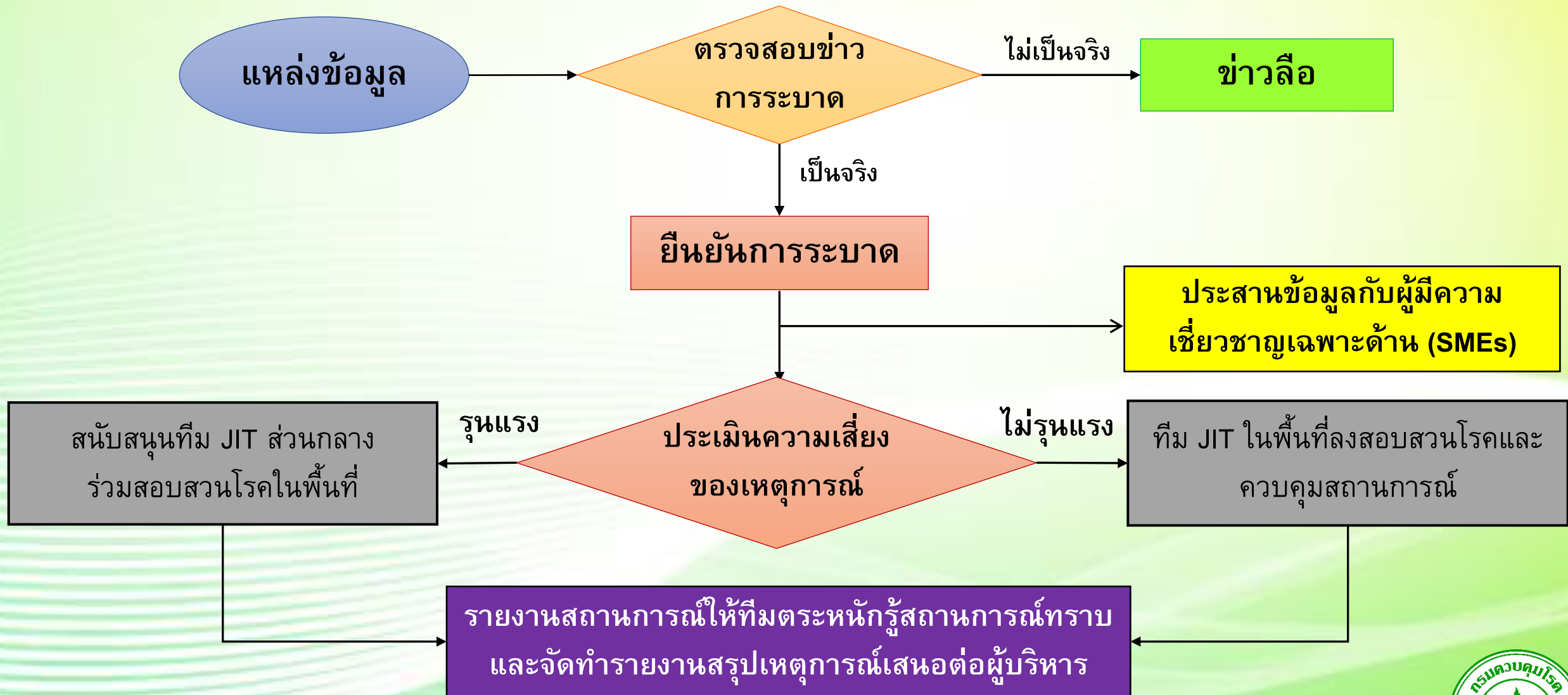
กลุ่มภารกิจตระหนักรู้สถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team, SAT)

เป็นกลุ่มภารกิจที่รับผิดชอบงาน

- เผื่อระวังเหตุการณ์ผิดปกติ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน
- ประเมินสถานการณ์การระบาดของโรค/ภัยสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ
- จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือมาตรการป้องกันควบคุมโรค/ภัยสุขภาพ
- เสนอ เปิด EOC และปิด EOC

บทบาทหน้าที่ของ SAT ในภาวะปกติ

บทบาทหน้าที่ของ SAT ในภาวะฉุกเฉิน

- ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์ อย่างใกล้ชิด
- ประสาน เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำฐานข้อมูลให้พร้อมใช้
- กำหนดทางเลือกในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ร่วมกับทีมยุทธศาสตร์
- จัดทำสรุปสถานการณ์โรค/ภัยสุขภาพ
- เสนอข้อพิจารณา ปิด EOC กรมควบคุมโรค

อัตรากำลัง SAT

- ขึ้นอยู่กับขอบเขตของงานและปริมาณที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ
- ในภาวะปกติ:
 - ส่วนกลาง อาจใช้กำลังคนประมาณ 5-8 คน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าทีม ผู้ช่วย หัวหน้าทีมและสมาชิกอีก 3-6 คน
 - ระดับเขต อาจใช้กำลังคนประมาณ 2-3 คน
- ในภาวะฉุกเฉิน: ใช้กำลังคนไม่น้อยกว่า 5 คนต่อเวร ประกอบด้วย หัวหน้าทีม ผู้ช่วยหัวหน้าทีมและสมาชิกไม่น้อยกว่า 3 คน ขึ้นอยู่กับขนาดปัญหาและความรุนแรงของเหตุการณ์ที่ประกาศเป็นภาวะฉุกเฉิน

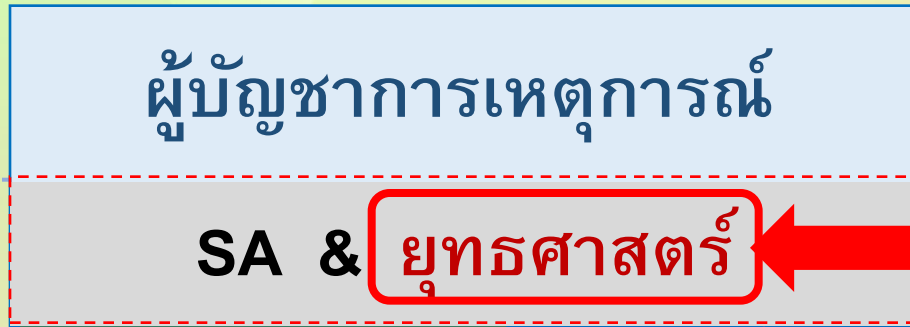
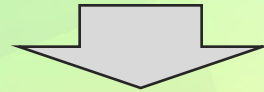

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ กรมควบคุมโรค

ผู้บัญชาการ

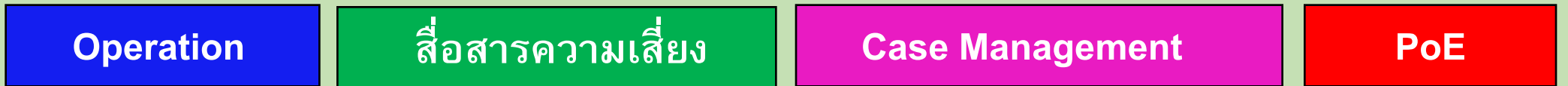
ฝ่ายข้อมูลและยุทธศาสตร์

กลุ่มภารกิจ
ยุทธศาสตร์

- ภารกิจ
- แนวทางการปฏิบัติ
- การสั่งการ

ผู้ปฏิบัติ

Liaison

ขยายความรุนแรง

ผู้บัญชาการเหตุการณ์

อาจจำเป็นต้องกำหนดส่วนแผนงานขึ้นมา

เป็นการเฉพาะ ให้มีหน้าที่ในการรวบรวม ประเมิน

สถานการณ์ จัดทำรายงานสถานการณ์ และวิเคราะห์

สถานะ

เกิดเหตุการณ์

รุนแรงน้อย

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ เป็นผู้รับผิดชอบวางแผนด้วยตนเอง

บทบาทหน้าที่หลักของกลุ่มภารกิจยุทธศาสตร์

1. เสนอกลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมายในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินแก่ผู้บัญชาการเหตุการณ์
2. การจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan, IAP)
3. สนับสนุนด้านวิชาการให้กับผู้ปฏิบัติงานในระบบ ICS
4. ประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมาย เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์/มาตรการ ให้เหมาะสมตามสถานการณ์
5. จัดสรุปบทเรียนการดำเนินงาน (After Action Review, AAR) ในระยะฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน
6. จัดทำแผนระดมทรัพยากร

ระดับของแผน: แผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินมี 3 ระดับ

<p>ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic)</p> <p>เน้นที่เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของนโยบายและแนวทางโดยรวมขององค์กร</p>	<p>เป้าหมาย/ จุดสิ้นสุด</p>
<p>ระดับปฏิบัติการ (Operational)</p> <p>บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ภารกิจ การบูรณาการ และการดำเนินการ</p>	<p>วัตถุประสงค์</p>
<p>ระดับกลยุทธ์ (Tactical)</p> <p>บุคลากร เครื่องมือเครื่องมือและอุปกรณ์ การบริหารจัดการทรัพยากร และพันธกิจ</p>	<p>กิจกรรม</p>

1. เสนอกลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมายในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินแก่ผู้บัญชาการเหตุการณ์

การนำเสนอ กลยุทธ์/มาตรการ ในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน นั้นๆ ให้กับ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ และ คณะทำงานต่างๆ เพื่อให้ดำเนินการควบคุมสถานการณ์ได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. การจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP)

ในทุกๆเหตุการณ์ในระบบ ICS จะต้องมีการจัดทำแผนเผชิญเหตุเพื่อตอบโต้ต่อสถานการณ์ทุกครั้ง โดย ปกติแผนเผชิญเหตุ นั้น ต้องระบุรายละเอียดสำคัญประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ของเหตุการณ์ (Incident Objectives)
- 2) รายละเอียดภารกิจ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ รวมถึงผู้รับผิดชอบ
- 3) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (Operational Period)

“What Who How and what if”

3. สนับสนุนด้านวิชาการให้กับผู้ปฏิบัติงานในระบบ ICS

สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลสั้น กระชับ เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้ โดยครอบคลุมทั้ง 5 กลุ่มโรคและภัย

4. ประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมาย

เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์/มาตรการให้เหมาะสมตามสถานการณ์

การติดตามและประเมินผล คือ กระบวนการในการสังเกตการณ์และบันทึกกิจกรรม ในการปฏิบัติการของผู้มีส่วนร่วมตามโครงสร้าง ICS และเพื่อสะท้อนประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสาธารณสุขภัย

1) กำหนดกรอบวิธีการประเมินผล

2) สรุปผลและรายงาน

5. จัด After Action Review (AAR) ในระยะ Recovery

เครื่องมือการสรุปบทเรียน ทบทวนวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของงาน

เรียนรู้ก่อนทำ

1) เป้าหมายของงานนี้คืออะไร?

เรียนรู้ระหว่างทำ

2) เป้าหมายส่วนใดที่บรรลุผลเกินความคาดหมาย เพราะอะไร?

เรียนรู้หลังทำ

3) เป้าหมายส่วนใดที่บรรลุผลน้อย หรือไม่บรรลุผล เพราะเหตุใด?

4) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากงานนี้คืออะไร?

5) ถ้าจะมีงานในลักษณะนี้อีก จะทำอย่างไรให้ดีกว่าเดิม?

6. จัดทำแผนระบองกิจการ

- หมายถึง แผนงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อรองรับหรือเรียกคืนการดำเนินงานให้กลับสู่ภาวะปกติ จะเป็นการสร้างความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานปกติสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
- แผนระบองกิจการ ต้องครอบคลุมทุกภารกิจงานที่สำคัญและจำเป็นในองค์กร

องค์ประกอบของแผนระคองกิจการ

- 1) ขั้นตอนรายละเอียดการดำเนินงาน
- 2) ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงาน
- 3) แผนการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกองค์กร
- 4) แผนการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติงานสำรอง (Alternate Sites)
- 5) ความสอดคล้องกับแผนระคองกิจการของประเทศ

คำถามและข้อคิดเห็น

การจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ระบบบัญชาการเหตุการณ์และศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรค

Public Health Emergency Management, Incidence Command System and Emergency Operations Center, Department of Disease Control. (PHEM, ICS & EOC)

